

maer iblandet spissformulerte psykologiske analyser. Boken er spennende. Og den er morsom. I Nederland delte leserne seg i to leirer: de som holdt med Marc og oppfattet ham som en helt, og de som mente at han var en avskyelig drittsekk.

Ingenting negativt? Vel. Litt språklig grums er det. Om det er forfatterens eller oversetterens ansvar vet jeg ikke. Men uansett kunne det vært unngått ved hjelp av en medisinsk faglig konsulent. «Vevsprøve til dyrkning» står det, gjentatte ganger, når det åpenbart menes vevsprøve til patologisk undersøkelse. Og i denne romanen er ikke dette en skjønnhetsfeil. For vevsprøven det er snakk om, utgjør selve dreiepunktet i historien. Heri ligger fastlegens hevn og heri blir han drapsmann. Av irritasjonsmomenter som utvilsomt må stå for oversetterens regning, er håpløse setninger som «hele dagen kunne man allerede høre smellene», og at det ved svømmebassengen til stadighet spilles bordtennis – med køller.

Vil jeg anbefale boken? Absolutt. Av flere gode grunner. Som et kjærkomment alternativ til tradisjonelle krimromaner. Som en spennende utfordring til selvransakelse, for leger generelt, for fastleger spesielt. Hvem tør ta ubehaget ved å kjenne seg igjen i Marc Schollers misantropiske tanker? Og, til slutt, hvor mange har lest en nederlandsk romanforfatter? Nå kan i hvert fall jeg si at jeg har lest én.

May Brit Lund

Lungeavdelingen

Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet

Nyttig om miljøhemning

Kjell Aas

Miljøhemning

En skjult funksjonshemming. 319 s., ill.

Oslo: Kolofon Forlag, 2011. Pris NOK 400

ISBN 978-82-300-0835-5

Forfatteren er en av norsk medisins nestorer. Han har satt spor etter seg i allergologiens historie som den første som renfremstilte et allergen, torskeallergen, og han var professor i allergologi ved Universitetet i Oslo og overlege ved Voksntoppen, Rikshospitalet. Boken er skrevet på oppdrag fra Helsedirektoratet og i samarbeid med Norges Astma- og Allergiforbund, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Norsk Forum for Bedre Innemiljø for Barn. Målgruppen er først og fremst helsearbeidere, sosialarbeidere, ansatte i NAV, pedagoger, arbeidsledere og verneombud, men også miljøhemmede og deres nærmeste.

Det er fem deler. I første del definerer forfatteren miljøhemning, med beskrivelse av utfordringer og mulige tiltak. I de neste delene omtaler han kunnskapsgrunnlaget for miljøhemning, forskjellige former for overfølsomhet og risikomiljøer og spesiell kunnskap og informasjon, med omtale av diagnostikk. Siste del består av diverse vedlegg.

Miljøhemning defineres som «en samlebetegnelse for tilstander med en eller annen slags overfølsomhet for noe i miljøet som fører til så uttalt sykdom og plager at miljøet blir utilgjengelig. Den berørte personen er ellers frisk, men kan ikke holde seg frisk og i stand til å fungere normalt i vanlige miljøer som inneholder det vedkommende ikke tåler. Slik er miljøhemning en betegnelse for en spesiell funksjonshemming. Det er ikke en medisinsk diagnose». Søker man i diagnoselisten (ICD-10), finner man imidlertid en beslektet diagnose: «Problemer i forbindelse med miljøforhold (Z58.8).»

Forfatteren viser sin omtanke for pasienter med miljøproblemer

ved å ta utgangspunkt i pasienters beskrivelse av sine problemer i e-poster og de råd forfatteren har gitt som svar. Utgangspunktet er tilstander som astma og allergi, og forfatteren beskriver immunologiske mekanismer for forskjellige reaksjoner på miljøet for disse sykdommene. Vanlige allergiske tilstander som han omtaler, er bl.a. pollenallergi og allergi mot veps- og bistikk. I tillegg omtales flere mer kontroversielle tilstander som multipl kjemisk intoleranse (MCS), idiopatisk miljøintoleranse og elallergi. Multipl kjemisk intoleranse omtales grundig, inklusiv diagnostikk med provokasjoner og kontrollerte eksponeringsforsøk.

Aas setter mange uklare begreper inn i et system, og boken vil være av interesse for kolleger som vil oppnå kompetanse i det nylig vedtatte kompetanseområdet allergologi.

Kai-Håkon Carlsen

Barnekliviken

Oslo universitetssykehus

og

Universitetet i Oslo

Et helsevesen i ulage

Kjell Aas

Sykevesen på sotteseng

Personlige glimt av norsk helsevesen. 141 s.,

ill. Oslo: Kolofon Forlag, 2012. Pris NOK 278

ISBN 978-82-300-0919-2

En nestor i norsk medisin gir her ut en lettlest bok til både glede, refleksjon og bekymring. Han beskriver levende sin egen vei inn i faget, en sti som verken hadde asfalt eller midtledere. Læringskurven for den unge kandidaten må ha vært bratt, og erfaringene verdifulle for en kollega som bl.a. har banet vei for barn med store helseplager. Kjell Aas er, som kjent for mange, faren til Voksntoppen astma- og allergi-institutt på Voksenkollen i Oslo.

Han stopper ikke ved egne erfaringer gjennom et langt liv som lege. Det er mer vår erfarne kollega har på hjertet. Han er innom flere viktige sider ved utviklingen av det norske helsevesenet de senere årene, helt frem til samhandlingsreformen trådte i kraft 1.1. 2012. Det er spesielt interessant å lese når en lege med så lang fartstid analyserer utviklingstrekkene i det som han selv nå karakteriserer som et *sykevesen*.

Boken er bygd opp med korte tematiske gjennomganger, hver supplert med forslag til tiltak og deretter en dialog med en god venn. Illustrasjonene passer godt inn i teksten. Kanskje spesielt talende er tegningen som viser hvor mye et barns omgivelser har å si for mulighetene til å takle helseplager som astma og allergi (s. 59). Referanser mangler heller ikke, verken med henblikk på historikk eller dagens temaer om helsevesenets utvikling og praksis.

Skulle jeg sette fingeren på noe, måtte det være at noen skrivefeil har sneket seg inn her og der. Men det ødelegger ikke for min vurdering at dette er en bok for enhver medisinstudent og for kolleger i ulike spesialiteter. Den kan også leses med utbytte av personer som ikke arbeider innen det medisinske fagfeltet, men som er engasjert i hvor helsevesenet nå tar veien.

Eli Berg

Universitetet i Oslo, campus Ahus